borg ligt, dat zoo iemand beter voor het ambt geschikt is, en bovendien in zulke gevallen de beslissing niet verkregen moet worden door de toevallige omstandigheid, dat de een iets ouder is dan de ander, maar aan God moet gevraagd worden.

Een andere vraag, die ook vaak besproken wordt, is deze *of bloedverwanten in den eersten graad of zwagers wel gezamenlijk in den Kerkeraad zitting mogen hebben?* Voor verschillende staatscolleges is dit verboden: zoo bepaalt bijv. de Provinciale Wet Art. 20: Bloedverwantschap of zwagerschap in den eersten graad mag niet bestaan tusschen de leden der Staten", en evenzoo de Gemeentewet Art. 21. Toch is deze bepaling volstrekt niet algemeen; voor de Staten-Generaal bijv. geldt ze niet. En in geen geval kan, omdat de politieke wetgeving voor enkele staatscolleges deze bepaling gemaakt heeft, daaruit worden afgeleid, dat deze bepaling ook voor den Kerkeraad zou gelden en dus een verkiezing, waardoor bijv. twee broeders in den Kerkeraad zitting zouden krijgen, onwettig zou wezen, gelijk men wel eens beweerd heeft. Ook hier is de Kerk niet gebonden aan de bepalingen, die de Overheid heeft gemaakt; zij is souverein in haar eigen huis. Een andere vraag is het natuurlijk, of de Kerkeraad wijs handelt met te veel familieleden, vooral wanneer zij elkander te nauw bestaan, in den Kerkeraad zitting te laten nemen, omdat men dan zoo licht een *familie-regeering* krijgt. Wenschelijk is dit in het algemeen niet, maar een algemeene regel is hier niet te stellen. Vooreerst hangt het er van af, hoe groot zulk een college is. Wanneer in een kleinen Kerkeraad bijv. van drie ouderlingen, twee broeders of een vader en zoon gekozen worden, dan is het gevaar voor familieregeering veel grooter dan in een Kerkeraad in een groote stad, die een 50 á 60 ouderlingen telt. En evenzoo zal men rekening hebben te houden met de vraag, of het mogelijk is andere personen te krijgen, die even geschikt zijn om het ambt te bedienen. Iemand, die uitnemende gaven voor het ambt heeft, niet te kiezen omdat hij een broeder of zwager in den Kerkeraad heeft, en zich dan te behelpen met een veel minder geschikten candidaat, zou tot schade van de gemeente zijn. Men vergete ook niet, dat in den kring der Apostelen de Heere Jezus twee broeders heeft gekozen, Johannes en Jacobus, beiden zonen van Zebedeüs.

We meenen hiermede de verschillende vragen, die naar aanleiding van de Kerkeraadsverkiezingen ons gesteld zijn, beantwoord te hebben, en zullen in een slotartikel nog een concept geven voor een reglement voor de verkiezing.

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen van W. J. D. te 's-Gravenhage *f* 2.50.

Ds. J. H. HOUTZAGERS, *Voorzitter.*

Leestafel.

H. J. HEYNES, Ned. Herv. predikant te Landsmeer, BIJ ONS IN NOORD-HOLLAND. Uitgave W. ten Have, Amsterdam.

Boekje, geschreven en ook brengend in die gemoedstemming waar enkel de aristocratie van den geest voor vatbaar is, en welke stemming wij dan aanduiden met het woord humor.

Humor, in het spraakverkeer 'n woord van conventie zooals, in het handelsverkeer, 'n zilverbon 'n betaalmiddel van conventie is.

Want humor is maar »vochtigheid" en 'n zilverbon is maar »papier«.

Toch zijn wij sedert nu al bijkans vier jaar geleden overeengekomen, dat zoo'n onnoozel stukje papier een gulden of een rijksdaalder geldt, en sedert nu al meer dan een eeuw, dat humor den hoogsten vorm van het komische geldt.

De hoogste vorm.

Het komische in 't zien en voelen van het kontrast tusschen een gewoonlijk-verwacht en een onverwacht-anders gebeuren, en dan zoo, dat het dwaze er van onwillekeurig doet lachen.

Toen, om dit aan een voorbeeld te verduidelijken, de onmatigheid waarmee men in de laatste jaren de onmatigheid bestrijdt, zooals wijlen mijn onvergetelijke vriend Ds. W. H. GISPEN het uitdrukte, nog niet bestond, zou wel niemand gelachen hebben wanneer hij op straat een werkman tegen kwam, die een goedmoedige »kleine verheuging" aan had.

Maar de meest geëtageerde geheelonthouder zou thans zijn lachen niet kunnen bedwingen wanneer hij zag, dat in zulk een situatie verkeerde een »aanspreker" zooals wij Amsterdammers plachten te noemen wat wij nû noemen een werkend lid van een Begrafenisvereeniging. En vooral zou hij zijn lachen niet kunnen weerhouden indien dat zoo'n heel-mooi, met tressenjas en 'n soort minister-steek of ook met gekleede jas, witte das en hoogen hoed uitgedosten »hoofdman" der »manschappen" was.

In 't geval met den werkman zit niêt, in dat met den begrafenis-man zit het komische wèl. Want bij het eerste schokt ons niet, bij het tweede wèl het onverwacht kontrast tusschen de bij het bedrijf passende statigheid van de uitdossing, mêt de in het bedrijf voegende gelaatsuitdrukking, die verstarden ernst moet beteekenen, en het zoo uit-den-band-gesprongen-doen van zoo'n mensch.

Of wilt ge een ander voorbeeld, dan kan ik, in deze laatste gedachten-omgeving blijvend, u vertellen van wat ik eens las bij SCHOPENHAUER over dien rijk-geworden, wasch-echten Neger, welke op den grafsteen van het, bij zijn niet anders gesitueerde vrouw, verwekt zoontje had doen beitelen: HIER RUST EEN WITTE LELIE.

U voelt ook hier het kontrast.

Maar het komische is zonder meer nog geen humor.

Humor is, zooals ik al zei, de hoogste vorm van het komische.

In humor is verbonden wat in de echte komedie en tragedie gescheiden is.

Lees 'n komedie en ge lacht over het daarin wel dwaas, maar toch niet diep-schuldig doen der personen uit het stuk.

Lees 'n tragedie, en omdat de schuld van den held niet opweegt tegen zijn lijden, zal uw gemoed door vrees en medelijden bewogen worden en zullen u de tranen in de oogen komen.

In deze eenheid van tegendeelen zit de humor.

Verwant aan het komische is hij met den lach, verwant aan het tragische met de traan.

Humor is die gemoedstemmig waarin wij lachen over het dwaze van het abnormale en tegelijk weenen over het abnormale van het dwaze. Of wilt gij het anders, lachen over de dwaasheid van de zonde en weenen over het zondige van de dwaasheid. Hier is de spreuk van toepassing: »Zijn hart zal ook in het lachen smart hebben." En niet alleen zingt de psalmist uit, dat de HEERE lacht over de dwaasheid der zonde, maar spreken ook de profeet en de apostel van een Zijn Geest smarten aandoen en bedroeven.

In humor zit iets van Gottebenbildlichkeit.

Daarom staat hij hooger dan het komische en doet hij dan ook alleen opgeld onder de aristocraten van den geest.

De plebejer van den geest begrijpt niets van den humor, vereenzelvigt hem zonder meer met het komische en wanneer hij daarvan, indien zijn geest zoo verdroogd en verstard als stokvisch is, niets hebben moet, ziet hij humor kortweg aan voor gemis van ernst.

* * *

Ds. HEYNES, dien ik niet anders ken dan uit zijn boekje, ken ik daaruit als een man met paarlenden humor en op grond, dat hij in zijn boekje de termen »ontplooien" en »ontplooit", nogal gebruikt, houd ik hem voor »ethisch" en op andere gronden, eveneens aan zijn boekje ontnomen, voor »rechts-ethisch".

In zijn BIJ ONS IN NOORD-HOLLAND beschrijft hij vooral de daar heerschende religie en zeden.

In het eerste hoofdstuk dat in rubrieken gedeeld: LAND EN VOLK, betiteld is, schrijft hij onder GODSDIENST: »Ik ben van gevoelen dat de bij de Noord-Hollanders inheemsche godsdienst inderdaad een soort christendom is. Want in hun kerken ligt op den kansel een bijbel, en zij passen goed op. Zij zeggen, dat het er minder op aan komt, wat wij gelooven, dan wat wij doen." En onder de rubriek: ZEDEN: »De zeden zijn sober. Toch blijven daar de vleeschelijke begeerlijkheden. En die houden zich schuil alleen op voorwaarde dat zij bij tijd en wijle dan ook worden schadeloos gesteld. Zoo komt het, indien een bruiloft of een »gastdag" een groote zwelgerij wordt, wat zij vaak worden, en indien een kermis een waanzinnige uit-den-band-springerij wordt, -en zij wordt die zonder uitzondering."

Onder WETENSCHAP: »Van de wetenschap zijn de Noord-Hollanders in het algemeen geen beoefenaren, doch bewonderaars. Dies is de strijd tusschen geloof en wetenschap, die elders aan menigeen zulke onbegrijpelijke zorgen baart, te hunnent al lang beslecht. Zij verstaan niet, hoe wanneer de wetenschap heeft gesproken, nog aan iets anders kan worden vastgehouden, daar de wetenschap dan toch de wetenschap is. En die is iets van tegenwoordig, terwijl het geloof is van vroeger."

Gelukkig, dat ik, alvorens dit eerste hoofdstuk te lezen, op het daarboven gedrukte landkaartje had gelet. Want daarop staat alleen Noord Holland boven het Y, geteekend.

Onwillekeurig dacht ik aan dat NOORD-HOLLAND BOVEN HET Y, hetwelk wij, studenten van vóór veertig jaar, »het Paradijs der Modernen" noemden.

Want de moderne dominees van toen en vroeger hadden daar met hun prediking van »vrije vroomheid en vrome vrijheid« een leven van onvermengd geluk. Hun theologie tot *ancilla* of dienstmaagd van de Natuurwetenschap gemaakt hebbend, allermiust vermoedend, dat een natuurkundige als Prof. KOHNSTAMM, in het tweede decennium der volgende eeuw de »ontttrooning der natuurwetten« zou leeren zaten voor hun bewustzijn die natuurwetten zoo vast op haar troon als, voor nu vier jaar nog, de TSAAK van RUSLAND. En bij »de toepassing van de methode der natuurwetenschappen op de geestelijke wetenschappen«, lag het dan ook, wijl de Bijbel zich niet liet ontwonderen, op hun weg de vroomheid vrij, dat is »los« te maken van den Bijbel, met de goede bedoeling de dûs van den Bijbel en ook van het op hem gegronde dogma losgemaakte vrijheid, toch vroom te doen blijven.

Maar 't kwam faliekant uit.

Zoo uit, als Ds. HEYNES het teekent.

* * *

Toch is die teekening niet dan onder zekere reserve te aanvaarden.

NOORD-HOLLAND BOVEN HET U, van voor nu veertig jaar, is niet NOORD-HOLLAND BOVEN HET IJ van nû.

En dat is geweest het werk van onzen oudhoogleeraar LINDEBOOM, van de SCHEIDING en van de DOLEANTIE en zeker ook van andere dan deze specifiek gereformeerd, kerkelijke stroomingen.

In zijn tweede hoofdstuk geeft Ds. HEYNES dit met doorzichtige beeldspraak dan ook toe.

Zijn boekje beduidt niet, dat *de* menschen in N.-H. zoo zijn, maar dat *er* zoo zijn.

En dat slag van door de oud-Modernen bedokterde menschen teekent hij dan naar het leven en in hun leven.

Na een bezonken impressie met een zoo zuivere expressie, dat ge ze, als de personae dramatis van een goed geschreven comedie en tragedie ziet leven.

En als ge een christen zijt, zult gij de lezing van dit boekje niet ten einde brengen zonder dat »uw hart in het lachen smart zal hebben gehad."

G.

Uit de Pers.

De Commissie, door de Classis Walcheren benoemd om haar in de bekende zaak van Ds. Netelenbos van advies te dienen, heeft een uitvoerig rapport uitgebracht, waarvan de conclusies aldus luiden:

1o. Ten aanzien van Ds. Netelenbos, uitspraken op de Algemeene Predikanten-conferentie te Utrecht op 18 April 1917:

a. dat de Kerkeraad van Middelburg door de wijze, waarop hij deze zaak behandeld heeft, in het algemeen aanspraak op dankbaarheid mag maken;

b. dat het echter wel goed zou zijn, indien hij naar aanleiding van de gebezigde uitdrukking „Christussen" Ds. Netelenbos den ernstigen raad gaf, zich voortaan te wachten van het bezigen van gezochte en onvoorzichtige uitdrukkingen, die, omdat ook de heterodoxie er zich bij voorkeur van bedient, wel aanleiding moeten geven tot misverstand;

c. dat in zake Ds. Netelenbos, „positie nemen" in de Christus-ervaring en diens standpunt tegenover de Eenheidsbeweging, door hem een weg is betreden, die door de historie geoordeeld, bovendien leidt tot voor de handhaving der geopenbaarde Waarheid gevaarlijke consequenties en daarom beslist moet worden afgekeurd;

en *d.* dat, indien ten aanzien van het eerste dier twee genoemde punten in betrekking tot het „positie nemen" in de Christus-ervaring, ook na deze Classicale uitspraak geen overeenstemming tusschen den Kerkeraad en Ds. N. kan verkregen worden, het vragen van een advies daarover aan de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit te Amsterdam en aan het college van Hoogleeraren der Theologische School te Kampen, naar het inzicht der classis alleszins aanbevelenswaardig zou zijn.

2o. Ten aanzien van Ds. N.'s optreden in de Nederlandsche Hervormde Gemeente te 's-Gravenhage op 10 Juni 1917:

a. dat hoewel de wijze van behandeling van dit punt, die door den Kerkeraad is gevolgd, nu niet onbeperkt kan worden toegejuicht, het besluit, waartoe die behandeling gevoerd heeft en waardoor herhaling van het gewraakte feit voor de toekomst voorkomen werd, zooveel instemming vereischt, dat deze zaak in het algemeen als afgedaan kan worden besch uwd;

b. dat de classis er echter wel zeer veel prijs op zou stellen, dat de Middelburgsche ambtsdragers er op stonden, dat hun Dienaar des Woords zich, niet minder dan van zulke spreekbeurten zelf. voortaan, in trouw aan het bekende onderteekeningsformulier voor Dienaren des Woords, ook onthoude van het maken van propaganda voor de denkbeelden, die hem tot zijn daad hebben geleid, en dat zoowel in woord als in geschrifte.

3o. Ten aanzien van Ds. N.'s instemming met het gravamen van Dr. Buizer tegen de artt. 27—30 der Nederlandsche Geloofsbelijdenis:

a. dat de Kerkeraad beter zou hebben gedaan, omdat het bedoelde gravamen elk spoor van beroep op de Heilige Schrift en daarmee den eenigen grondslag, die voor een bezwaar tegen de belijdenis gelden kan, mist, het niet onwankelijk te verklaren;

b. dat hij echter, waar hij het nu eenmaal in behandeling genomen heeft, in zijn ongegrondverklaring ervan en dies ook in zijn aanwijzing van het rapport Netelenbos reeds onvoorwaardelijke instemming verdient;

en eindelijk *c.* dat met die ongegrondverklaring alleen, deze zaak echter uiteraard nog niet als afdoende ten einde gebracht mag worden beschouwd; acht dat daarvoór alleen genoegzame reden is, wanneer of Ds. N. tot de overtuiging komt, dat zijn verzet tegen de confessie in deze toch eigenlijk bestaansgrond mist, óf het blijven bestaan van dit geschil tot een uiteengaan van de betrokken partijen zou voeren; en daarom de Classis van den Kerkeraad van Middelburg verdere behandeling verlangt en te zijner tijd omtrent het verloop en resultaat daarvan nieuwe inlichtingen tegemoet ziet.

De vergadering besloof het rapport te laten drukken, aan de respectieve Kerkeraden der classis te zenden, om op de eerstvolgende classisvergadering, drie weken na het verschijnen van het Rapport, in behandeling te worden gebracht.

Dit zijn de *conclusies* van het rapport.

Het rapport zelf, dat gedrukt is geworden, bespreken we later. Thans geven we alleen de conclusies, die zeker van groote voorzichtigheid en bedachtzaamheid blijk geven.

Officieele Berichten.

Deputaten van de Generale Synode der Geref. Kerken ter behartiging van de geestelijke belangen onzer militairen, komen tot H.H. predikanten en candidaten met het beleefd en dringend verzoek, in de maand Juni tot October a.s. een dienst te vervullen voor onze militairen op de plaatsen 's-Gravenmoer, Laren (N. H.), Naarden, Roosendaal, Sprang en Tilburg. Zij, die daartoe genegen zijn, worden vriendelijk verzocht zich in correspondentie te stellen met ondergeteekende.

Namens Deputaten ad hoc,
J. DONNER.

Goes, Maart 1918.

Kort Verslag van de Vergadering der Classis Appingedam, gehouden Donderdag 7 Februari 1918 te Appingedam.

1. Nadat gezongen is Ps. 121: 1 en gelezen Psalm 20, gaat de Praeses, Ds. Goeree van Wagenborgen, voor in gebed.

2. De praeses verwelkomt Ds. Steenhuis van Loppersum, voor 't eerst tegenwoordig, spreekt zijn blijdschap uit over 't bedanken van Ds. de Boer voor twee beroepen, feliciteert Stedum met 't aannemen van het beroep door Ds. Broek Roelofs en Ds. Koppe met zijn pas gevierd 25-jarig ambtsjubileum.

3. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd.

4. Het Moderamen bestaat uit Ds. Goeree als praeses, Ds. Koppe als assessor, Ds. P. Bos als scriba en Ds. Both als 2e scriba.

5. De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

6. Naar aanleiding der notulen:

Ds. Koppe heeft de classis vertegenwoordigd bij het afscheid van Ds. Beumee, Ds. Lammertsma doet verblijdende mededeelingen over het veelvuldig komen tot belijdenisdoen in de kerk van Appingedam.

De giften voor de Zending blijven verantwoord in het Zendingsblad. De classis zal ter Particuliere Synode er op aandringen, dat deze ook in de *Groninger Kerkbode* verantwoord worden.

7. Het voorstel-Spijk: De classis stelle de vragen vast, die in de verschillende kerken bij het doen van Openbare Belijdenis des geloofs zullen gedaan worden, wordt aangenomen. Hiertoe wordt een commissie benoemd, bestaande uit de Dienaren des Woords De Boer, Broek Roelofs en Enserink en de ouderlingen Vegter en Faber.

8. Rapporten.

a. De kerken brengen rapport uit over tractementen en duurtetoeslag. Twee kerken staan nog beneden het aanbevolene minimum; twee kerken geven geen duurtetoeslag.

b. De nadere regeling der classicale examina wordt overeenkomstig het voorstel aangenomen.

c. Uit 't rapport der Deputaten voor de Hulpbeh. kerken blijkt, dat de inkomsten bedroegen *f* 677.10½, de uitgaven *f* 635.82, zoodat het batig saldo bedraagt *f* 41.28½. Door de Deputaten worden voor Woldendorp, Overschild en Nieuwolda de aanvragen gedaan, welke aangenomen worden.

d. De voorgestelde regeling van de vergoeding der consulentsdiensten wordt aangenomen.

e. Over de stukken van het beroep van Ds. Broek Roelofs naar Stedum wordt gerapporteerd, dat deze in orde bevonden zijn.

9. Naar aanleiding van het protest tegen den kerkeraad van N. wordt benoemd een commissie van onderzoek, bestaande uit Ds. P. Bos, Ds. J. H. Lammertsma en Ds. H. L. Both.

10. De collecten en quota worden gelnd.

11. Wegens vertrek van Ds. Meijer hebben deze benoemingen plaats. Tot Dep. voor Evangelisatie: Ds. Enserink; tot Dep. ad examina Ds. Koppe; tot regeling der vacature-beurten Ds. Broek Roelofs.

12. Ds. Both van Spijk zal als consulent van Bierum optreden.

13. De vacature-beurten worden geregeld.

14. Voor den predikdienst onder de militairen worden aangewezen de Dienaren des Woords Hoeksema en Enserink.

15. De volgende vergadering zal plaats hebben 2 Mei.

De collecten zijn: Kas E. B. P., Theol. fac. V. U. en Evangelisatie in de provincie.

16. Ds. Meijer neemt met een hartelijk woord afscheid van de classis, hetwelk door den praeses wordt beantwoord.

17. Na dankgebed door Ds. Meijer wordt de vergadering door den praeses gesloten.

Namens de classis
H. L. BOTH.
h. t. sub-scriba.

Buitenland.

Zwitserland. Uit Genève en Neufchatel.

De nationale Kerk van Genève, de vroegere staatskerk, heeft door den oorlog vele moeilijkheden te doorworstelen. Over 1917 had zij een tekort van 100.000 francs, terwijl de reserves voor een groot deel reeds verbruikt zijn. Toen de scheiding van kerk en staat plaats had gegrepen, werd het vrijwilligheidsstelsel in zake het finantieele beheer aangenomen; het denkbeeld van het invoeren eener kerkelijke belasting werd verworpen. Het blijkt nu, dat de vrijwillige offers niet genoegzaam vloeien om in het onderhoud van den eeredienst te voorzien.

Opmerkelijk is het hoe de nationale kerk door de machthebbers behandeld wordt. Toen de divisie-behebber, de Loys, begraven werd, heeft de militaire overheid eenvoudig de Geneefsche hoofdkerk gerequireerd, zonder dat de bezitters of bestuurders, het consistorium en de predikanten er in gemoeid werden. Bij het begin van den winter, toen de kerk om steenkolen bij het distributiebureau vroeg, werd zij eerst gevleid met de hoop, dat de kerk brandstof zou krijgen, daarna gaf men op herhaalde verzoeken geen antwoord, zoodat de Geneefsche predikanten in onverwarmde lokalen prediken moeten. Het schijnt echter dat het kerkbezoek er niet onder lijdt.

In Neufchatel wil men in sommige kringen na den oorlog de kerk van den staat scheiden, om daarna zich met de vrije kerk te vereenigen. Een kerkelijk blad, dat van deze dingen melding maakt, uit den wensch dat wanneer het daartoe komt, men zich de ervaringen op finantieel gebied die men in Genève, Lausanne en Frankrijk opdeed, zal ten nutte maken. Vooral zal men goed doen te letten op hetgeen in Bazel plaats greep, waar de kerk nog steeds geen vrijheid van beweging kreeg, al werd zij van den staat gescheiden.

N.-Amerika. Billy Sunday predikant. Dankdag proclamatie.

Een van de voornaamste Presbyteriaansche kerken van New-York, The Fifth Avenue Church, heeft een opvolger noodig voor den predikant I. H. Jowet, die naar Engeland wil terugkeeren.

Er zijn reeds enkele namen genoemd, en onder deze ook die van den bekenden Evangelist Billy Sunday. Gelijk wij reeds mededeelden, heeft deze prediker in zijn New-York-campagne op een onverantwoordelijke manier den oorlogshartstocht aangeblazen. Volgens de *Chicago Tribune* van 3 Januari heeft Sunday een »campagne tegen de zonde" ondernomen, welke hij te Washington begon met de woorden: »Wij zullen den Keizer en zijn dolle-honden-kliek zoo diep begraven, dat zij op den dag der wederopstanding de bazuin van Gabriël niet kunnen hooren. Wij zijn een vredelievend volk en al onze handelingen waren vredelievend, totdat deze godvergeten, Wiener-wurstende, sauerkrautende, ellendige bende van?... Een storm van gelach en gejuich overstemde de rest van den zin.

»Dit holoogige, vrijheid-haterde volk met varkenskoppen en ruige wenkbrauwen zal ondergaan in een smadelijke nederlaag voor onze wapenen. De Duitschers kunnen ons hun vervloekte kultuur en hun verd.... Hohenzollernisme niet inpompen. Zij kunnen ons geen ster van dit zuivere veld ontstelen. Wij zijn geen twistzieke natie, — maar wee hem die met ons begint!"

»Daarna wijdde Sunday zijn aandacht aan godsdienstige onderwerpen", alzoo eindigt bovengenoemd blad, »maar het duurde niet lang of hij schold weer op den Keizer."

Zou men in ernst er aan denken om Sunday te beroepen in de voornaamsie Presbyteriaansche kerk van New-York ook na zulk een optreden?

President Wilson heeft de volgende Dankdag-Proclamatie uitgevaardigd:

»Het is gedurende vele jaren de goede gewoonte geweest van ons volk, om zich tijdens het vruchtbaar najaar, in lof en dank te wenden tot den Almachtigen God voor zijne vele zegeningen en weldaden ons als natie verleend. Dit gebruik kunnen we zelfs nu volgen, te midden van het drama der wereld, die geschokt wordt door den oorlog en ontzaglijke onheilen; te midden van diepe smart en groote gevaren, omdat wij zelfs te midden van de duisternis, die ons omringt, de groote zegeningen kunnen aanschouwen, welke God ons gegeven heeft; zegeningen welke beter zijn dan enkel vrijheid van geest en voorspoed in onderneming.

Ons werd de gelegenheid geschonken het menschdom te dienen, evenals eenmaal wij onszelven dienden op den grooten dag onzer Onafhankelijkheidsverklaring, door het ter hand nemen van de wapenen tegen een tirannie welke dreigt overal te heerschen en te verlagen, en sloten ons aan bij andere vrije volken om voor alle natien der wereld te eischen, wat wij toen voor onszelven opeischten en verkregen. Op dezen dag, waarin onze plicht ons is duidelijk geworden, niet alleen om onze eigen rechten als natie te verdedigen, maar ook de vrijheid van andere vrije menschen door heel de wereld, is ons in volle en bemoedigende mate de resolutie en eenheid van actie geschonken.

Wij werden samen gebracht tot dezelfde gedachte en hetzelfde doel. Wij zijn als natie vereenigd. Een nieuw licht omschijnt ons. Wij worden nimmer meer verdeeld.

En terwijl wij dank zeggen voor deze dingen, laat ons den Almachtigen God bidden, dat in alle ootmoedigheid des geestes wij altijd tot Hem mogen opzien voor leiding; dat we standvastig mogen blijven in het dienen; dat door zijne genade onze geest moge worden bestuurd en onze handen gesterkt en ter zijner tijd vrijheid, veiligheid, vrede en een band van onderling rechtvaardigheid verleend worden aan alle volkeren der aarde.

Daarom stel ik, Woodrow Wilson, president der Vereenigde Staten van Amerika, bij dezen Donderdag, den 29sten November, 1917, vast als een dag van dankzegging en gebed, en verzoek het volk in het gansche land, op dien dag zich van hunne gewone bezigheden te onthouden, om in hunne woningen en bedehuizen God te danken, den Grooten Regeerder der volkeren«.

Wij wenschen hieraan niets toe te voegen behalve de opmerking, dat door de inbezitneming van Cuba, Porto-Rico, de Philippijnen, Hawaï enz. de Vereenigde Staten hun macht gebruikt hebben tot uitbreiding van hun bezit. Daarom mocht de president wel een anderen toon aangeslagen hebben.

China. Godsdienstvrijheid.

Nadat de Chineesche republiek was uitgeroepen, is er in dit uitgestrekte land heel wat strijd geweest over de vraag: zal er al dan niet vrijheid van religie zijn. Eerst wilden sommige leiders der jeugdige republiek den voorvaderlijken godsdienst van Confusius als godsdienst verklaard hebben. Dit zou voor den arbeid der zending van geen geringe beteekenis geweest zijn. Door het Chineesche parlement is nu een Constitutie aangenomen, waarbij eene voorgestelde bepaling, dat het Confucianisme ten grondslag zou moeten gelegd worden van alle onderwijs, werd uitgelaten. Er werd daarentegen eene clausule aangenomen welke aldus luidt: »Het volk van de republiek China zal vrijheid hebben om Confucius te eeren, en vrijheid van godsdienstige samenkomsten welke, behoudens de wettelijke verordeningen, onbeperkt zal zijn."

Vele jaren is om deze vrijheid gestreden. De Christenen hadden een invloedrijken tegenstander in Dr. Chen Huang Chang, een Chinees, die aan de Columbia Universiteit in N.-Amerika doctoreerde. Vier jaar lang heeft deze doctor alles in het werk gesteld om het Confucianisme tot den godsdienst van den staat verklaard te zien. Tegenover hem werkte eene »Vereeniging voor vrijheid van religie." Deze Vereeniging bestond uit leden van de Protestantsche en Roomsche Kerken, Boeddhisten, Mahomedanen en andere religiën. Wel een eigenaardige combinatie: Christenen, Mahomedanen en Heidenen. Maar vrijheid van religie was in hun aller belang en daarom vereenigden zij zich tot het bereiken van dat doel.

Het is aan deze Vereeniging gelukt om niet minder dan honderd leden van het Parlement voor haar goede zaak te winnen. Vijftig verzoekschriften en honderdvijftig telegrammen werden aan deze vergadering verzonden, om haar te bewegen de begeerde vrijheid in de constitutie vast te leggen. Wij vreezen, dat menigeen, die voor de vrijheid zich uitsprak, uit politieke overweging daartoe werd gebracht. Immers de ontkroonde Keizer was hoofd der Confuciaansche religie en wordt als zoodanig door de volgers van Confucius nog erkend. Wanneer dus het Confucianisme als religie van den staat was geproclameerd, zou de kans dat China weder een Keizerrijk werd, grooter geworden zijn.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

Telling — De Braal — Bijbelboeken — Klappers — Gen. 20 vs. 16.

P. P. vraagt:

Onlangs hoorde ik in een vergadering zeggen: Als de volkstelling zoo kostbaar is, moest men het maar eens beproeven met tellen door meting, gelijk wijlen koning Xerxes van Perzië. Waar kan dat op zien."

Het groote Perzische rijk voerde van 500 tot 450 vóór Christus herhaaldelijk oorlog tegen het kleine Griekenland om dat te veroveren. (door Griekenland verstond men destijds ook wat thans Turkije heet.) Het was het begin van den strijd tusschen den Perzischen ram en den Griekschen bok waarvan het boek Daniel spreekt, die eindigde met de volkomen nederlaag van den ram.

De Perzische koning Xerxes trok met een groot leger door Klein-Azië naar de zeestraat die toen de Hellespont heette, en thans meestal de straat der Dardanellen. Eer hij nu den strijd met de Grieken aanbond wilde hij niet recht nauwkeurig weten, hoe groot zijn leger was, dat op een half millioen menschen werd geschat. Doch die een voor een te tellen eischte te veel tijd en kwam misschien ook te duur uit. Maar de koning wist raad. Hij liet een vierkante schutting zetten om een tamelijk groot stuk land. Dit perk werd nu gevuld door soldaten zooveel er in konden. Deze werden nu nauwkeurig geteld, zoodat men wist hoeveel soldaten de omheining bevatte. Toen werd het geheele leger bij groepjes binnen gelaten, en zoo kon men zonder veel tellen weten hoeveel volk er was.

Gebaat heeft het niet veel. Want ondanks zijn overmacht werd de koning geheel verslagen en kwam met de kous op het hoofd weer t'huis.

Niet lang geleden maakte ik met een enkel woord melding van de Geschiedenis des Vaderlands door *De Braal*, welk leesboek mij in mijn jeugd veel genoegen had gegeven. Ik voegde er bij dat het wel niet meer te krijgen zou zijn.

Het doet mij genoegen, dat dit laatste niet zoo is. Immers bij *Buurman en De Kler* uitgevers te Leiden is thans reeds de zesde druk van het boek verschenen in twee deeltjes, die er zeer net uitzien. Het is de geschiedenis in den vorm van gesprekken behandeld, gelijk vroeger zooveel schoolboeken.

Wel is die vorm thans door velen geminacht als uit de mode, maar deze *zesde* druk bewijst dan toch, dat velen zich niet door de mode laten beheerschen. Dit is te meer goed wijl voor dien vragenden vorm veel te zeggen is. In elk geval doet het mij genoegen de aandacht op dit boek te hebben kunnen vestigen. De schrijver Ds. De Braal was in zijn laatste jaren predikant te Kralingen.

Een onzer lezers vraagt wat we denken van de berijmde lijsten der Bijbelboeken, gelijk men die wel hoort en leest.

Zulke lijsten op rijm bedoelen het onthouden der namen en van hun volgorde gemakkelijk te maken. Daar de namen der boeken, gelijk bekend is, niet op elkaar rijmen, heeft men getracht ze in dichtmaat zoo te plaatsen dat het aanleeren gemakkelijk wordt.

Of dit nu gewenscht is? Kwaad kan het op zich zelf niet, maar heel nuttig en noodig is het evenmin. Immers ieder die goed bij zinnen is, kan zonder veel moeite zich de lijsten in het hoofd prenten, gelijk vele duizenden kinderen bewijzen die ze op de rij af kennen. In het Christelijk gezin, waar de Bijbel elken dag meermalen gelezen wordt, leest men die namen als vanzelf. Ook de dagschool, de Zondagschool enz. dragen daartoe bij. En zal ooit iemand om een boek te vinden, eerst het vers gaan opzeggen?

Maar het grootste bezwaar tegen die berijmingen